

Hospodářská Besídka.

POŘÁDÁ JAN JANÁK.

Jak hospodařiti na osmdesátce.

Jistý iowský odběratel časopisu Wallace's Farmer táže se redakce zmíněného listu, jak měl by si zaříditi hospodářství na farmě 80 akrů, skoro vesměs kukuřicí osázené, kterou si najal. Dovojuje, že hodlá tu hospodařiti tak, jako by to byla farma jeho vlastní, a přeje si zvědět, jaký postup osevní měl by tu zavést a jak zbudovati si pastviště, jež by mu poskytovalo hojně výživu pro vepřový dobytek. Na to odpovídá mu na slovo vzatá redakce zmíněného listu následovně:

My oseli bychom třetinu oně osmdesátky ovsem, do něhož naseli bychom jetel a bojinek, používě do směsi osm liber jetelového a deset liber bojínkového semene na akr. Panuje-li sucho, je nutno zasít semeno jetele a vojtěšky tak hluboko, jako oves, ale za počasí vlhkého budiž zaseto do hloubky obyčejné, čehož docílí se zavlačením.

Na zasetý oves je nutno dávatí bedlivý pozor. Panuje-li sucho a jetel má příliš světlou barvu, posekejme oves na seno, které poskytne dobrou píci pro mladý a mlékařský dobytek v době zimní. Odstraněním ovsu prospěje se jeteli a bojínku, na jejich stavu má nám v případě tomto nejvíce záležeti.

Jetel může se sítí též samotný asi v prvním týdnu dubna. Zavlačí-li se semeno náležitě, vyvinuje se velice pěkně. Ale za příživé jeteli povětrnosti roste i plevel. Jelikož je lépe požítati raději hřice zasetý jetel nežli plevel, dejme přednost ovsu. Nesejme nikdy více než dva a půl buše ovsu na akr, míníme-li zasít do něho jetel nebo směsku. Raději méně. Někteří seji pouze bušl a půl.

Zbývající část půdy osázeli bychom kukuřicí, poněvadž jiného nedá se dělati. Polovici rozlohy kukuřicí osázené oseli bychom ozimkou letos na podzim bez orby. Je-li pozemek zaplevelený, musel by se kotoučovými brannami náležitě rozřezati. Je-li však pozemek plevel prostý osejeme ho pšenici pomocí kotoučového sečného stroje.

Přítího roku naseli bychom do pšenice směsku, jetele a bojínku. Semeno zavlačí se brzy v dubnu, jakmile půda oschla, aby se mohla vzdělávati.

Pastevní plodina pro Jižní Nebrasku.

Jižní Nebraska má rozmanité půdy a také rozmanité podnebí, tak jako i rozmanitý spád deště a rozdílnou výšku nadmořskou. Z příčiny té nelze jmenovati ani jedinou plodinu pastevní, jež hodila by se pro každou krajinu stejně dobře. Poledník 96. je asi hranicí, kde končí oblast jetelová a začíná pásma vojtěškové.

Vojtěška není dobrou pastevní plodinou pro všechny druhy dobytka. Je pravdou, že vojtěšku má rád dobytek všeho druhu, ale kamenem úrazu je zde ta okolnost, že ona jako pastvina všechny druhy dobytka stejně dobře neosází. Koně a ovce spásají ji příliš nízkou. Proti kravám na mléky této není, ale krávy se z ní opět nadýmají, je-li seta samotná. Z příčina uvedených doporučuje se mezi 96. a 98. poledníkem sítí směsianou vojtěšky, sveřepu (brome grass) a kostřavy luční (meadow fescue). Každého může se valiti do směsky jedna třetina.

To dá nám výtečnou pastvu. Ale při setbě štěpných travin v těchto končinách je rozhodně důležité, aby byly sety bez ochranné plodiny, jakož i půda aby byla velmi pečlivě pro ně připravena—lépe, nežli jak připravujeme ji pro kteroukoli jinou plodinu.

Ve východní části zmíněného pásma může se po případě sítí směska ta do hřice zasetého ovsu rychlíku aneb raného druhu pšenice Java, ale obilí musí se brzy posekati, jakmile pozorujeme, že směske škodí.

Dále na západ dává vojtěška tu nejlepší pastvu, jakou si může me pro vepřový dobytek: přáti, a seje li se společně s kostřavou a sveřepem, docílíme znamenité pastviny pro veškeren dobytek. Ale západně od 98. poledníku zůstanou farmáři nepochybně odkázáni pastvou jen na jaro obilí, dokud nenajde se travina, jež by se tam při skrovné vláze oně krajiny dařila.

Za let vlhkých možno tu pěstovati kteroukoli ze štěpných travin až skorem po hranice coloradské, avšak to je pouze náhoda, když se tu uchytí, proto nelze se na ně spoléhati. V západních okresích Nebrasky vzroste též lipnice, kluběnka a jetel, ale jen za výmínečných let vlhkých. Pozemky v jihozápadní části Nebrasky mají půdu bohatou, že mohlo by se na nich pěstovati cokoli, jen kdyby bylo vláhy, ať již dešťové aneb zavodňovaním zajištěné.

Ženy a drůbež.

Ženy bývají z pravidla šťastnějšími v chovu drůbeže, nežli muži, častěji dodělávají se úspěchu. Ony jsou pečlivějšími, věnují více pozornosti podrobnostem a věnují mu více času, nežli by muž uznal za vhodná, poněvadž jemu velmi často "nestojí to za to" obrátí se různými drobnými věcmi. Drůbežnictví jest velmi vhodným zaměstnáním pro hospodyni, neboť vyvede ji na chvilu z kuchyně na zdravý vzduch, nutká ji k pohybu na čerstvém povětří a přináší jí konečně i hmotný prospěch. Drůbežnictví bývá z pravidla rázu podřízeného, ale mohlo by snadno státí se výnosným povoláním mnohé ženy, mající schopnosti a lásku k práci této, kdyby nebyla tak zdržována ostatními svými pracemi a nedostatečným zařízením, kterým práce její velice se stěžuje. Často nemívají hospodyně vůbec žádného zařízení, a nevýhody za kterých musí pracovati, vyčerpají tolik jejich času a sil, že se jim ani nevypírá drůbež pěstovati vůbec, i kdyby si jen deset centů za hodinu za svoji práci počítaly.

Čas jsou peníze, proto nemělo by se nikdy šetřiti penězi tam, kde může se jimi získati prospěšně na čase. Písař navštívil před nějakou dobou hospodářství, kde spatřil velmi pěkný houfec drůbeže, kterou měla na starosti jako obyčejně hospodyně. Farmář pohlížel s pýchou na svůj pěkně zařízený kuř dvůr, ale teprve, když jej ohražoval, měl velmi na píno a nezřídil u něho branku. Následkem toho musila hospodyně po tři roky zadělávat průchod do ohrady různými ženskými vynálezy, a bránky jí zrobené vyžadovaly pokaždé při zavírání a otvírání mnoho zvláštní práce a času. Kdyby byl zřídil branku pořádnou, mohl jí uspořiti každo-

denně od 5 do 10 minut času, což dělá za tři roky 90—180 hodin anebo v penězích po 25c. na hodinu \$25.50 až \$45.

Na jiném místě byly dvě u kurníku zavřeny dřevěnou otáčecí závorou. Závorka ta se každý den několikrát při větru otevřela a hospodyně musela stále choditi zavírat. Kdyby byl hospodář připevnil ke dveřím kurníku pořádnou kliku, mohl uspořiti hospodyni mnoho zbytečné práce i nesnázi.

Také málo hospodyni je tak šťastných, aby měly náležitě zařízené, myšim nepřístupné kukaně pro svoji drůbež. Těžké bedny, k jejich přesunutí je třeba síly muže a do nichž i při za doby deštivé, nikterak účelu svému nevyhovují.

Věnuje li se hospodyně drůbežnictví, má se jí hospodář postarati o příhodné kukaně, zhotovené z lehkého dřeva, pevně sbité, pokryté dehtovým papírem, aby nemohlo do nich zamokati. Kukaně takové nemusí míti dna, neboť postaví se jednoduše na podlahu kurníku. Pak není třeba žádného pracného čistění, poněvadž se kukaně takové postaví jednoduše na jiné čisté místo. Zařízen kurníku a celého dvoru kuřím má býti takovým, aby se práce hospodyně co nejvíce usnadnila, pak stane se jí drůbežnictví výnosným zaměstnáním vedlejším, o něž hospodář nebude muset se starati.

Kůň pro farmu.

Odpověď k dotazu.

Pan Josef Pípal z Thurston, Neb., píše nám: "Pojednejte obšírněji v "Hospodářské Besídce", jací koně vykonávají práci na farmách lehčeji (ať je to práce polní nebo cestovní), vážící kolem 1200 liber, anebo koně, vážící 1400—1500 liber; kteří koně jsou nejpevnější a nejvíce vzdorují teplu, zdali norvěžští (?), belgičtí anebo percheronští."

Jsem povděčen panu tazateli, že otázku tuto vyvolal, neboť jest důležité. Hospodářský kůň jest koněm tažným, proto má býti těžký, neboť váha je hlavní podmínkou koní tohoto druhu. Úkol hospodářského koně není tak snadným, jak by se snad mnohdy domníval. Kůň hospodářský má mnohé nevýhody před tažným koněm vozovým. Tento musí konati těžké práce též, avšak on koná je na tvrdé, rovné cestě, kdežto kůň hospodářský je nucen vykonávati těžký tah za podmínek mnohem nepřiznivějších, na měkké, bořící se pod ním a nerovné půdě, při čemž tělo jeho mnohem více trpí. Následkem toho musí sestávati z lepšího materialu, váha jeho musí tvořena býti kostmi a svalstvem. Koni, na tvrdé silnici pracujícímu, je i sádlo, zvěšující jeho váhu, dobrou výpomocí, ježto on vyvíjí svoji sílu pouze v jednom směru; koni však v poli pracujícímu, pod nímž se půda boří, jenž musí celým tělem překonávati překážky jeho pohybu v před se stavící, byla by váha sádla jenom zbytečným břemenem.

Mnozí z čtenářů pamatují se zajisté na doby "formanské" ještě ze staré vlasti. A ti pamatují se nepochybně také na formany, jimž říkávalo se "rasi na koně". Lidé ti, již rádi překládali, mívají nesnázi, že v každém kopečku uvázli, ač měli koně dobré, tahouny spolehlivé, ale lehké (neboť je z pravidla nikdy nepřekrmili). Jejich praktikou bylo koně něčím obtížiti. Obyčejně hodil se na náručího pytel s částí nákladu (obilí, pšenu, rudy a pod.), kdežto na podsedač ho vozka sednul. A koně pak náklad zpravidla vytáhl, ač ho před tím ani při nejlepší vůli nemohli vytáhnouti. Toho docílilo se zvýšenou váhou, neboť čím těžší kůň, tím lepší má oporu a tím vydatněji může sílu svou využíkovati. Ale

jen na tvrdé silnici, jinde jest taková váha, která koni na síle nepřidává, pouhým břemenem, zbytečně jej unavující. Do tahu rolnického dááme koním těžkým přednost proto, že síla koně při těžké váze lépe se zužitkuje, kdežto v hospodářství polním dááme přednost těžkým koním proto, že jsou silnější. V hospodářství polním jedná se nám spíše o tu sílu koně těžkého, nežli o jeho váhu. Na cestích by však ani silný kůň bez záložní váhy mnoho nesvedl, poněvadž bez váhy nemá opory pro svoji sílu.

Od hospodářského koně v krajinách, kde používá se strojů, vyžaduje se taková síla, již sotva může vyvinouti kůň lehčí, byť neměl na sobě žádné mrtvé váhy, než 1300—1500 liber. Koně 1300—1500 liber těžcí jsou považováni v Spojených Státech za nejspůsobilejší k pracím rolnickým. My však dali bychom vždy přednost všude, kde používá se polních strojů, koním 1500liberním.

Naše rovné, kamení a překážek prosté prérie umožňují nám používatí strojů, proto je třeba silných koní; stroje ty vyžadují sílu. Síly té docílí se buďto větším počtem koní slabých anebo méně koňmi většími a silnějšími. Před léty se jednoduše připřáhlo o nějakého koně více a věc byla spravena. Dnešního dne však máme zdokonalené nářadí a stroje hospodářské, do nichž jest třeba lepšího koňstva.

Dnešní doba žádá sílu před pluhem a rozum za ním. Státy, v nichž ujal se chov těžkého koňstva hospodářského, vesměs dobře pokračovaly a posunuly se do před. Ač jsou tu též výminky, nelze upříti, že na průměrné farmě préríjní jest kůň těžký po uvážení všech okolností vždy nejprospěšnější.

Používáním silných koní na farmách se mnoho ušetří; ušetří se na čase, na síle, na ruční práci, na píci atd. Proto koňstvo těžké (silné) hraje nyní v rolnictví důležitou úlohu. Jinou důležitou vlastností koní těžkých je, že brzy dospívají anebo vlastně stávají se schopnými vykonávati práce hospodářské. Ve dvou letech možno těžkého koně již zaučovati. Dvouletkoví těžkého rázu různé lehké práce hospodářské ani v nejmenším neublíží. Kůň slabý by se jimi ve státi tom zmrzačil, proto musí se chrániti až do čtyř let. Kůň těžký má cenu dvojnásobnou — je upotřebitelnější a prodejnější.

Co se různých plemen týče, tu uznáváme pro amerického hospodáře za nejlepšího koně percherona. V koni percheronském jest vše, co zemědělství zdejší vyžaduje — síla a vytrvalost. Kůň percheronský vyniká nade všechna jiná plemena svou svalovitostí. On nemá na sobě zbytečného sádla, jež by jej obtěžovalo a práci mu stěžovalo. Proto je čilý a vytrvalý, jest jako ze železa. Jelikož pak je silný a vytrvalý, dovede snázeji lépe horko, nežli kterýkoli kůň jiný, neboť jej práce neunavuje. V chladné Belgii vychovávají kůň nemůže se nikdy rovnati francouzskému percheronu, v němž koluje krev arabská, ve vzdornosti horku. Kromě toho kůň belgický je náchylnější k tučnivoiti, která vytrvalost jeho oslabuje a činí jej proti horku choulostivějším.

Jaro už máme

A vše se ství v nových a čistých barvách. A což vám dáme? Nepotřebuje obarvit, aneb vypaprovat? Nezapomínejte, že nejlepší práci za nejnižší ceny poskytneme vám vždy ochotně a služebně.

Frank Langpaul,

1247 So. 13th St., Omaha, Neb.

Veškerý výběr papíru na stěny za ceny velmi levné.

Farmáři dejte pozor na vaši drůbež!

Nenechte ji zdechat, když můžete dostat dobrý a laciný lék, který zamezí všem zdechání vaší drůbeže. Je to můj vynález a jmenuje se "MEDECINSKÉ VEJCE." Dá se jakožto podklad do kurníku a usmrtí všechny páslíky na stěpích a ve hřizích. Též se s ním vykuřují kurníky a zabije všechny čmelky, vší a křídlice, které se v trhlínkách a mezi prkny nalézají. Za každé to vejce ručím, že vykoná, co shora uvedeno a když by se neosvědčilo, tak každému ochotně vrátím jeho peníze. Cena vajec je \$1.50 tucet, půltuctu 85 centů. Síla vejce vydrží 8 měsíců. Přiložte bankovní poukázku na takový obnos, mnoho-li vajec chcete a já vám je zašlu hned po expressu. Ochotně odpovím na všechny dotazy mně zasláné. Přiložte 2-ct. známku na odpověď.

Hledám jednatele, kteří by chtěli prodávat ve svém okolí "Medicinské vejce." Píšte si pro moje ceny od 50 vajec výše.

40tf JOS. KUBÁNEK, Watson, Neb.

Jihozápad

Rock Island bude pořádati okružní výlety 6. a 20. června do

země blahobytu

Něco málo nad poloviční cenou za okružní cestu. Třítýdní platnost lístků s výběrem cesty tam neb nazpět. Liberální výsady k zastávkám.

Mnohá místa v

Kansas	Missouri
Nebrasc	Arkansas
Colorado	Texas

Všechna místa v

Oklahomě a Indiánském území.

Vhodná doba prohlédnouti si toto jaro pozemky při malých výlohách. Literatura na požádání.

F. P. RUTHERFORD, D.P.A.

1323 Farnam St.

OMAHA, NEB. 43x2

Rock Island System

Padoucnice (Fits -- Epilepsy) vyléčena.

"Monu přišlo před každým soudcem dokázati, že Dr. Grant má úplné vyléčení z padoucnice.—Steve Itzeszotarski, 3296 Musprat St., Chicago, Ill."

Jedna láhev na zkoušku zdarma. Udejte věk, pošlete štemplík a pláte česky. 37ml

Dr. F. E. GRANT,

Z. Ridge Bldg. Kansas City, Mo.

KOLOTOČ (Merry-Go-Round)

v dobrém stavu, na prodej levně!

O bližší pláte na adresu: "Kolotoč," Pekrosk Západu, Omaha, Neb.

Dr. Geo. F. Simánek

český lékař

v čís. 1260 již. 13. ul., Omaha.

Časné hodiny v bytě. Od 2 do 4 odp. od 6 do 7 hod. večer.—Tel. 399.

Číslo v 3. poschodí McCaugus Bldg., 15

15th ul.—Časné hodiny v bytě. Od 2 do 4 odp. od 6 do 7 hod. večer.—Telefon 1342